

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 09.03.2026

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 09.03.2026

Valtiovarainministeriö: valtionosuudet, verotulomenetysten korvaukset ja kotikuntakorvauksen perusosa vuonna 2026

3734/02.02.00.09/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

talousjohtaja Mörsky Tiina, p. 050 383 6502

controller Markkola Katja, p. 050 383 6456

Päätös

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää tyytyä valtiovarainministeriön päätökseen 18.12.2025 kuntien kotikuntakorvauksen perusosasta vuodelle 2026 (VN/35065/2025) sekä hakea oikaisua valtiovarainministeriön päätökseen 18.12.2025 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026 (VN/35064/2025) perusteluosassa esitetyn mukaisesti.

Perusteluosa

Kuntalain (410/2015) 38–39 §:n mukaan kunnanhallitus johtaa kunnan taloutta, vastaa kunnan taloudenhoidosta, huolehtii kunnan sisäisestä valvonnasta ja valvoo kunnan etua. Julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan (Suomen tilintarkastajat ry:n suositus 1/2024) kohdan 4.2 mukaan kunnanhallitus vastaa yhdessä muiden

tilivelvollisten kanssa myös valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta.

Pääosa Lahden kaupungin rahoituksesta koostuu verotuloista ja valtionosuuksista. Valtionosuudet muodostuvat

- valtiovarainministeriön hallinnoimista peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta sekä
- opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta.

Peruspalvelujen valtionosuus ja verotulomenetysten korvaus

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 18.12.2025 (VN/35064/2025) vuodelle 2026 myönnettävästä peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta.

Peruspalvelujen valtionosuus on laskennallinen. Valtionosuuden suuruuteen ei vaikuta se, miten kunta palvelutoimintansa järjestää tai miten paljon niiden järjestäminen kunnalle maksaa. Valtionosuuden perusteena ovat ikärakenteen sekä työttömyyden, kaksikielisyyden, vieraskielisyyden, asukastiheyden, saaristoisuuden ja koulutustaustan mukaiset laskennalliset kustannukset.

Laskennallisista kustannuksista vähennetään kunnan omarahoitusosuus, joka vuonna 2026 on 1 548,79 euroa/asukas (2025: 1 467,53 euroa/asukas).

Valtionosuusprosentti vuonna 2026 on koko maan osalta 25,72 % (2025: 25,02 %) ja Lahden kaupungin osalta 19,97 % (2025: 19,21 %).

Valtionosuuteen lisätään syrjäisyyden, työpaikkaomavaraisuuden, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja saamelaisten kotiseutualueen perusteella laskettavat lisäosat.

Peruspalvelujen valtionosuutta lisäävät tai vähentävät seuraavat lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) mukaiset erät:

- perusopetuksen aloittamisen johdosta maksettavan rahoituksen vähentäminen (28 §)
- kunnan peruspalvelujen valtionosuuden vähentäminen kuntaan maksetun perustoimeentulotuen määrällä (29 §)
- hyvinvointialueiden perustaminen ja tehtävien järjestämisvastuun siirrosta vuonna 2023 aiheutuvien taloudellisten vaikutusten rajoittaminen (muutosrajoitin) (30 §)
- valtionosuusjärjestelmämuutoksen tasaus (31 §)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus (31 a §)
- määräaikaiset kuntien valtionosuuteen kohdistuvat vähennykset ja lisäykset (32 §).

Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus on veroperustemuutoksista johtuvia kunnallisveromuutoksia vastaava euromäärä, joka maksetaan kunnille valtionosuuden yhteydessä lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) 33 §:n mukaan.

VM:n 18.12.2025 päättämät peruspalvelujen valtionosuus ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus sekä Lahden kaupungin talousarvio ovat:

Peruste	VM:n päätös	Talousarvio 2026
Peruspalvelujen valtionosuus ilman verotuloihin perustuvaa tasausta	52 350 047	52 644 100
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	26 647 206	26 749 800
Veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaus	10 390 435	10 697 500
Yhteensä	89 387 688	90 091 400

Kotikuntakorvauksen perusosa

Kotikuntakorvauksesta säädetään lain kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (618/2021) 7 luvussa. Esi- ja perusopetuksessa olevan oppilaan kotikunta on velvollinen suorittamaan kotikuntakorvausta kunnalle tai muulle opetuksen järjestäjälle, jos oppilas on muun kuin kotikunnan järjestämässä opetuksessavarainhoitovuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden joulukuun 15. päivänä. Kotikuntakorvauksen perusosa määräytyy kuntien ja muiden opetuksen järjestäjien esi- ja perusopetuksen toteutuneiden kustannusten perusteella erikseen 6-, 7–12- ja 13–15-vuotiaille. VM:n 18.12.2025 päättämä kotikuntakorvauksen perusosa vuodelle 2026 on 8 833,75 euroa (2025: 8 334,51 euroa). Kotikuntakorvaus maksetaan osana valtionosuusmaksatusta, mutta se ei sisälly valtionosuuksiin.

Kotikuntakorvaustulot ja -menot kohdistetaan sivistyksen palvelualueelle. Lahden kaupungin kotikuntakorvaustulot ovat yhteensä 4 080 751 euroa (2025: 4 620 486 euroa) ja menot 14 240 394 euroa (2025: 12 902 499 euroa).

Oikaisuvaatimusoikeus päätöksiin

Mikäli kunta on tyytymätön tehtyihin päätöksiin, sillä on oikeus kolmen kuukauden kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan tehdä kirjallinen oikaisuvaatimus VM:lle. Kotikuntakorvauksen osalta kunta voi hakea oikaisua kotikuntakorvauksen perusosan euromäärään.

VM ohjeistaa oikaisuvaatimuksen tekemistä seuraavasti:

- Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti ja siitä on käytävä ilmi oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja osoite, hakijan vaatimukset ja vaatimuksen perusteet sekä mitä päätöstä vaatimus koskee.
- Oikaisuvaatimus on tehtävä ja toimitettava VM:lle kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä.
- Oikaisuvaatimus voidaan lähettää sähköpostitse tai faksilla.

VM:n edellä kuvatut päätökset on tarkasteltu eikä kotikuntakorvauksen perusosasta löytynyt aihetta oikaisuvaatimuksen tekemiseen.

Lahden kaupunki hakee oikaisua VM:n päätökseen 18.12.2025 kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026 (VN/35064/2025).

Oikaisuvaatimuksen perusteet

Valtiovarainministeriö (VM) on päättänyt 18.12.2025 vuodelle 2026 myönnettävästä peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulojen menetysten korvauksesta (VN/35064/2025). Päätöksessään ministeriö on pidättäytynyt kannassaan, jonka johdosta Lahden kaupungin valtionosuutta vähentävinä tekijöinä on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätökseen sisällyttämä varaus tulevan palkkaharmonisointisopimuksen mahdollisten kustannusten kattamiseen.

Lahden kaupunki on pyytänyt työoikeudellista asiantuntijalausuntoa työoikeuden emeritusprofessori, OTT, VTK Seppo Koskiselta ja oikeudellista asiantuntijalausuntoa hallinto-oikeuden emeritusprofessori, OTT Olli Mäenpäältä. Lausuntojen mukaan Lahden kaupunki ei ole vastuussa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän vuonna 2023 toteuttaman palkkaharmonisaation aiheuttamista kustannuksista. Kyseiseen palkkaharmonisaatioon perustuvat saatavat ovat kiistatta syntyneet luovutuksen saajan aikana luovutuksen saajan toimesta. Ne ovat siis erääntyneet maksettaviksi luovutuksen saajan aikana. Lausunnot on oikaisuvaatimuksen liitteinä. Asetusperusteisen tulkinnan kautta tehty ministeriön päätös on selkeästi ristiriidassa liikkeenluovutusta koskevan lainsäädännön kanssa ja siten perustuslain vastainen.

Lahden kaupungin esittämät perustelut ovat yhteneviä vuosien 2024–2025 valtionosuuspäätöksiä koskevan muutoksenhaun kanssa. Lahden kaupunki edellyttää kaikkien päätösten samansisältöistä muutosta.

Lahden kaupunki muistuttaa myös Suomen perustuslain (731/1999) 107 § Lakia alemmanasteisten säädösten soveltamisrajoitus -velvoitteesta: "Jos asetuksen tai muun lakia alemmanasteisen säädöksen säännös on ristiriidassa perustuslain tai muun lain kanssa, sitä ei saa soveltaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa."

Lahden kaupungin näkemystä Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän tilinpäätösvarauksen virheellisyydestä tukee myös Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 8.11.2022 antama lausunto 134 koronapotilaiden hoitoon osallistuneelle henkilöstölle maksettavan kertaerän kirjaamisesta kunnan ja kuntayhtymän kirjanpidossa. Lausunnon perusteena olevassa tapauksessa vuonna 2020 tehdystä työstä maksetaan henkilöstölle kertaerä vuonna 2022 tehdyn sopimuksen mukaisesti. Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston lausunnossa todetaan, että koska maksamisesta on sovittu vasta vuonna 2022, kyse ei ole aikaisempaan tilikauteen liittyvän virheen korjaamisesta. Kulut kirjataan vuoden 2022 kuluksi.

Oikaisuvaatimus

Lahden kaupunki hakee oikaisua valtiovarainministeriön 18.12.2025 päätökseen (VN/35064/2025) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvauksesta vuonna 2026 siltä osin kuin peruspalvelujen valtionosuuslaskelmissa on huomioitu Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän alijäämän kattamisvelvollisuus, joka aiheutuu yhtymän tekemästä lain kanssa ristiriitaisesta tilinpäätösvarauksesta.

Liitteenä on talouspalvelujen valmisteleva oikaisuvaatimusluonnos liitteineen.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 09.03.2026

Toimenpiteet

Ote: oikaisuvaatimuksen liitteeksi / taloussuunnittelu, controller, ote osoitetaan valtiovarainministeriölle

Ote: konsernipalvelut / talouspalvelut, lakipalvelut, tarkastustoimisto